

Jarle Øvrehus
Austrepollen 226
5476 Mauranger

Mauranger 20.02.2023

NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
Majorstua 0301 OSLO

Høringsuttalelse vedrørende søknad om konsesjon for bygging av Mauranger 2 med overføringer

Prosjektet Mauranger 2 kraftverk er et særdeles omfattende prosjekt. Ullensvang og Kvinnherad kommune har til og med frontet utsatt høringsfrist, siden det er et såpass komplisert prosjekt som også involverer konsesjonsrevideringen for det eldre Mauranger kraftverk. Det er også et meget kostbart prosjekt, hvor gevinsten strengt tatt er liten. I det store og det hele kan man også få en bedre utnyttelse av vannkraften i området ved å oppgradere anlegget som allerede eksisterer.

Austrepollen er en liten bygd med få innbyggere som opp igjennom årene er blitt utsatt for særdeles mye anleggsarbeid. Siden slutten av 60-tallet har det nærmest vært kontinuerlig anleggsvirksomhet med dertilhørende fordeler og ulemper. Fordelene har vært vei til bygda, vei til fjells, arbeidsplasser og andre muligheter. Ulempene har vært frarøving av store verdier, både økonomisk og visuelt, og all anleggsvirksomhet som har vært til skade for bygda.

De nærmeste årene kan Austrepollen være såpass uheldige at bygda vil bli involvert i store og langvarige prosjekter.

- Statkraft skal oppgradere Mysevassdammen og regner med å bruke tre sesonger på det. Veien opp til Mysevassdammen blir brukt av flere bønder i bygda fra vinter til høst i forbindelse med veding, beiting, jakt og friluft. I forbindelse med oppgradering av dammen forventes det mye anleggsvirksomhet
- Statkraft søker om bygging av Mauranger 2. Dette er et prosjekt til flere milliarder og vil også gå over flere år. Her kan vi regne med veldig mye anleggsvirksomhet gjennom hele bygda, siden de vil ha inntaket i en ende og massedeponi i den andre enden.
- Vestland Fylkeskommune vil bygge tunnel mellom Austrepollen og Nordrepollen. Igjen vil det være anleggsvirksomhet i flere år, med tilhørende kjøring av tunnelmasser gjennom bygda
- Statnett vil oppgradere linjer og anlegg. Her kan vi også regne med langvarig anleggsvirksomhet.
- Revisjon av konsesjonen for Mauranger kraftverk fra 1970 med forhåpentligvis dertilhørende krav om videre oppfylling av vilkårene

Austrepollen kan i verste fall bli en bygd særdeles preget av anleggsvirksomhet de neste tiårene. Vi har allerede vært igjennom Statkraft, Statnett, Haugaland Kraft, Folgefonntunnelen, Jondalstunnelen, Kroatunnelen og diverse andre anleggsvirksomheter, men hva vi nå kan forvente oss i fremtiden vil overgå dette.

Frikraft

De siste årene har vi hatt store problemer med frikraften som NVE og Statkraft inngikk med grunneierne på 80-tallet. Vi har de siste årene betalt inn altfor mye i forhold til hva avtalen gikk ut på. Dette må ordnes opp i før Statkraft kan gå videre med Mauranger 2. I det store og det hele har innbyggerne i Austrepollen liten eller ingen tillit til Statkraft lenger. Det er synd at en bedrift som henter ut så mye verdier fra bygda, ikke er villige til å gi noe igjen.

Deponi og steinmasser

Som grunneier av deponiområdet på Veastein er jeg avhengig av forutsigbarhet i forbindelse med beitebruk og utleie. Om Statkraft planlegger å legge 500 000 m³ med sprengstein på 57/1, er jeg avhengig av at de massene ikke blir liggende og ruve i terrenget.

Utgangspunktet fra NVE er at Statkraft skal ha råderett over tippmasser, men det er ikke ønskelig her, hverken fra Statkraft eller grunneiers side. Forslaget er at grunneier overtar massene som en ressurs som kan brukes videre og dermed få fjernet massene etterhvert slik at landskapet kommer tilbake slik det var tidligere. Det er ikke ønskelig i seg selv å ha disse massene liggende på 57/1, men om det skulle skje så vil grunneier ha råderett over dem.

Veien opp til Mysevatnet

Veien opp til Rennedalen og Mysevatnet er en særdeles mye brukt fjellvei. Turister bruker den når de skal opp til Folgefonna, og lokale bruker den i forbindelse med beitebruk, vedhugst, friluft og jakt. Denne veien har Statkraft ansvaret for, og i de senere år er den blitt slett vedlikeholdt. Vi er i løpet av disse årene blitt svært avhengig av den, og er like fullt avhengig av at den er brukbar. Statkraft må ta sitt ansvar med å vedlikeholde veien jevnlig.

Jøkullaup

I en masteroppgave fra 2021 har Marte Eimind Kvalnes gått inn på mulige tidligere jøkullaup og fremtidige jøkullaup i sjøen som er kommet frem under Gråfjellsbreen.

“Gråfjellsbrea demmer i dag opp Urdavatnet og det er dermed potensiale for jøkullaup. Dersom breen smeltar meir tilbake i åra som kjem vil eit jøkullaup kunne frigjere 276 000 m³ smeltevatn. Truleg vil ikkje dette omfanget av vatn skape store problem for området nedstrøms Gråfjellsbrea, sidan Mysevatnet som er regulert av Statkraft vil kunne ta det imot så lenge magasinet ikkje er fullt. Likevel bør ein følgje med på utviklinga ved Urdavatnet, då plutsleg og høg vassføring vil vere ein risiko for bygda Austrepollen i Mauranger. Dersom breen derimot veks seg større kan innsjøen verte djupare og utgjere ei stor fare dersom totalt 3,2 millionar m³ smeltevatn vert frigjort ved jøkullaup.”

Dette er noe Statkraft og NVE må ta inn over seg og forske mer på. Jøkullaup har forekommet tidligere i historien og kan være potensielt svært farlig. I søknaden til Statkraft er ikke dette nevnt i det hele tatt.

Det er en del steder som nærmest er hellige for lokalbefolkningen. Det ene er skjærgården ute i fjorden. Den er såpass unik at den burde vært fredet. I forbindelse med deponi, tunnelmasser og løsmasser fra elva bør dette området tas ekstra godt vare på. Et annet unikt naturfenomen er Såfossen som Statkraft ved en tidligere søknad om Pyttafloene prøvde å omlegge. Denne bør også vernes, iallefall aldri røres på noe som helst måte da den er et skue her inne i bygda som alle er glade i.

Denne søknaden bør etter min mening ikke innvilges ennå, da det er såpass mange usikkerhetsmomenter involvert. Før søknaden kan innvilges, mener jeg at:

- NVE må kreve løsninger på hvordan Statkraft skal skjerme Austrepollen på best mulig måte, og hvordan prosjektet skal gavne bygda. Vi har til nå ikke sett så mye til Statkraft og hva de legger igjen her.
- NVE må kreve at Statkraft vedlikeholder turistveien og broene som de er pålagt å gjøre
- NVE må kreve at Statkraft gir faste summer til Austrepollen som bygd som kan brukes i trivselstiltak
- NVE må kreve at Statkraft ordner opp i frikraftavtalen og betaler tilbake det vi i løpet av årene har betalt inn for mye
- NVE må kreve at veien opp til Mysevatnet vedlikeholdes jevnt
- NVE må kreve at Statkraft samarbeider med Vestland Fylkeskommune om tunnelen mellom Austrepollen og Nordrepollen, slik at den totale anleggsperioden kan bli kortere
- NVE må kreve at Statkraft er med på å sponse oppgradering av Furubergtunnelen
- NVE må kreve at Statkraft kommer til enighet med grunneierne om hva som egentlig tidligere er blitt solgt av vann og vassdrag. Det er ikke sikkert at bekker og småpytter som Statkraft nå skal ta er inkludert i tidligere salg
- NVE må kreve at Statkraft gjør større undersøkelser på potensialet for jøkullaup i Gråfjellsbresjøen
- NVE må kreve at skjærgården i Austrepollen og Såfossen fredes
- NVE må kreve at det blir minstevannsføring i Austropollelva og at det jevnlig settes ut stedegen fisk
- NVE må kreve at det er flere faste ansatte ved Statkraft i Austrepollen, som en del av vilkårene. Inkludert i dette bør det være en fast ansatt som retter seg mot tilrettelegging for turister

Med vennlig hilsen
Jarle K. Øvrehus